

İDARE HUKUKU

İDARE HUKUKU-	2
idari işlemler	20
MERKEZİ YÖNETİM-	37
Başkent Teşkilatı	37
Başkente Yardımcı Kuruluşlar	40
Taşra Teşkilatı.....	43
İlçe İdare Kurulu	49
YERİNDEN YÖNETİM-	52
Yerel (Mahalli) Yerinden Yönetimler	52
Belediye Başkanı.....	58
Belediye Encümeni	60

İDARE HUKUKU

İdarenin örgütlenmesini ve idare ile bireyler arasındaki ilişkileri düzenleyen kamu hukuku dalına **idare hukuku** denir.

İdare Hukukunun Özellikleri

- İdare hukukunun konusu devlet idaresidir.
- İdare hukukunun amacı kamu yararının sağlanmasıdır.
- İşlemleri tek taraflıdır.
- İdare hukuku kanunlaştırılmamıştır. (Tedvin edilmemiştir.)
- İdare hukuku içtihatlarla dayanan bir hukuk dalıdır.
- İdare hukukundan doğan uyuşmazlıklar idari yargı mercilerinde çözülür.
- İdare hukuku genç ve yeni gelişen bir hukuk dalıdır.

İdarenin Görev ve Yetkileri

- Milli güvenliğin sağlanmasından sorumludur.
- Kamu yararı amacıyla kamu hizmetlerinin yürütülmesini sağlar.
- Kolluk kuvvetlerinin faaliyetlerinin yürütülmesini sağlar.
- Kamu yararı görülen hallerde özendirme, destekleme ve teşvik faaliyetleri yapar.
- Planlama faaliyetleri yapar.
- İç düzen faaliyetleri yapar. Kamuya yönelik olmayan tek faaliyettir.

İdare Hukukunun Kaynakları

Asli Kaynaklar

- Anayasa
- Kanun
- Milletlerarası antlaşmalar
- Cumhurbaşkanlığı kararnamesi
- Yönetmelik
- Genelge, yönerge vb.
- İçtihadı birleştirme kararları

Yardımcı Kaynaklar

- Yargı içtihatları
- İdari teamül ve tatbikatlar
- Öğretiler (doktrin, bilimsel görüş)

İdari Fonksiyon

Kâr amacı gütmeyen ve toplumun günlük ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yürütülen tüm kamusal faaliyetler idari fonksiyon kapsamındadır.

- Konusunu kamu hizmetleri oluşturur.
- Amacı kamu yararını gerçekleştirmektir.
- Sürekli bir devlet fonksiyonu vardır.
- İdari işlemler ve eylemler ile yürütülür.
- Kamu gücü kullanılarak yerine getirilir.
- İdari fonksiyon kendiliğinden harekete geçer.
- İdari fonksiyon üstün ve ayrıcalıklı yetkiler kullanılarak yerine getirilir.
- Bireylerle doğrudan doğruya ilişki halindedir.

İdare Hukukuna Özgü İlkeler

İdarenin Kanuniliği İlkesi

Anayasaya göre idarenin kuruluş ve görevleri kanunla düzenlenir. İdarenin faaliyette bulunabilmesi için mutlaka kanundan aldığı bir yetki olmalı ve işlemler kanuna aykırı olmamalıdır.

İdarenin Kanuniliği İlkesinin İstisnaları

- Bakanlıkların kuruluş ve örgütlenişi
- Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin teşkilat ve görevleri
- Devlet Denetleme Kurulunun işleyişi
- Üst kademe kamu yöneticilerinin atanmalarına ilişkin usul ve esaslar kanunla değil Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir.

Yetki Genişliği İlkesi

Taşra teşkilatının başındaki amirlerin (vali) merkeze danışmadan, merkez adına kendi başlarına karar alma yetkisinin verilmesine **yetki genişliği** denir.

Yetki Genişliği İlkesinin Özellikleri

- Bu yetki yalnızca vali tarafından kullanılmaktadır.
- Kullanılan yetki merkeze aittir.
- Vali bu yetkiyi kendi adına değil merkez adına yürütür.
- Vali, merkeze danışmadan karar alabilse de merkezin hiyerarşisine tabidir.
- Yetkinin kullanılmasından kaynaklı tüm gelir ve giderler merkeze aittir.

Kamu Tüzel Kişiliği İlkesi

- Kanunla ya da Cumhurbaşkanlığı kararnamesine dayanarak kurulurlar.
- Malları, gelirleri ve personeli ayrı bir statüye tabi tutulan kuruluşlardır.
- Yönetmelik çıkarabilirler.
- Kamulaştırma yapabilirler.
- Kamu tüzel kişiliklerinin kendi bütçeleri vardır ve mali açıdan özerktir.

Kamu Tüzel Kişilikleri Anayasa İle Belirtilen Kuruluşlar	Kamu Tüzel Kişilikleri Kanun İle Belirtilen Kuruluşlar	Kamu Tüzel Kişiliği Olmayan Kuruluşlara Örnekler
<ul style="list-style-type: none">Devletİl özel idareleriBelediyelerKöylerÜniversitelerRadyo ve Televizyon Kurumu (TRT)Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek KurumuKamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları (Odalar ve Barolar)	<ul style="list-style-type: none">YÖKRTÜKKamu Denetçiliği KurumuSGKTSETÜBİTAKSavunma Sanayi BaşkanlığıRekabet Kurumu	<ul style="list-style-type: none">Emniyet Genel MüdürlüğüGenelkurmay BaşkanlığıMilli İstihbarat BaşkanlığıJandarma Genel KomutanlığıMahkemelerFakültelerKaymakamlıklarValilikler

İdarenin Bütünlüğü İlkesi

İdarenin gerek kuruluş ve gerekse görevleri yönünden bütünlüğü, hiyerarşi ve idari vesayet olarak adlandırılan belli başlı iki hukuki araç ile gerçekleşmektedir.

Hiyerarşi

- Üst makam veya memurların ast derecedeki makam ve memurlar üzerinde sahip olduğu hukuki güçtür.
- Hiyerarşi olağan bir yetkidir.
- Hiyerarşi gücünden kaynaklanan başlıca yetkiler vardır. Bunlar;
 - Asta emir verme yetkisi
 - Astın işlemlerini denetleme yetkisi
 - Astın memuriyet durumunda işlemler yapma yetkisi
- Hiyerarşik amir, astın işlemlerini değiştirebilir fakat astın yerine geçerek karar alamaz.

Örneğin; valinin kaymakam üzerinde sahip olduğu yetkiler.

İdari Vesayet

- Emir ve talimat verme yetkisi içermez. İdari vesayet sadece denetim yetkisini verir.
- Merkezi idare ile yerinden yönetim kuruluşları arasındaki bütünlüğü sağlayan hukuki denetim aracıdır.
- Ayrı tüzel kişiliklere sahip mahalli idarelerin ve hizmet bakımından yerinden yönetimlerin onlara varlık veren devlet tüzel kişisi tarafından kamu yararı amacıyla denetlenmesidir.
- İdari vesayet istisnai bir yetkidir.

Örneğin; Ankara Valiliği'nin Ankara Büyükşehir Belediyesi üzerinde sahip olduğu yetkiler.

Kanunsuz Emir: Kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimse, üstünden aldığı emri yönetmelik, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, kanun veya anayasa hükümlerine aykırı görürse yerine getirmemez ve bu aykırılığı o emri verene bildirir. Ancak, üstü emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilirse emir yerine getirilir; bu nedenle emri yerine getiren sorumlu olmaz. Konusu suç teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez; yerine getiren kimse sorumluluktan kurtulamaz.

KOLLUK FAALİYETLERİ

Kamu Düzeni

- Kolluk faaliyetlerinin amacı; kamu düzeninin ve kamu yararının korunması ile bozulan kamu düzeninin sağlanmasına yönelik faaliyetlerdir.
- Kamu düzeninin unsurları şunlardır: Güvenlik, dirlik ve esenlik, genel ahlak, genel sağlık.

Siyasi Kolluk

Devletin; milli güvenliğini koruması için giriştiği gizli polis faaliyetleridir. Bu faaliyetleri Cumhurbaşkanlığına bağlı MİT Başkanlığı yürütmektedir.

İdari Kolluk

Kamu düzeni bozulmadan önce faaliyet gösteren ve bu düzenin bozulmaması için gerekli tedbirleri alan kolluktur.

- Uyuşmazlıkları idari yargıda çözümlenir.
- Suçun önlenmesi için çalışır.
- Kamu görevlilerinin yargılanması kanununa tabidirler.
- Her yerde bulunurlar.

Adli Kolluk

Kamu düzenini bozan, suçun işlendikten sonra devreye giren, işlenen suçun araştırılmasına ilişkin faaliyetler yürüten kolluktur.

- Uyuşmazlıkları adli yargıda çözümlenir.
- Suçun durdurulması ya da bastırılması için çalışır.
- İşledikleri suçlar için Cumhuriyet Savcısı tarafından dava açılır.
- Tam teşekküllü karakolların olduğu yerlerde bulunurlar.

Kamu Hizmeti

Kamu hizmeti; idare veya idarenin gözetim ve denetimi altında özel teşebbüs tarafından kamu yararın gerçekleştirilmesi ve toplumsal ihtiyaçların karşılanması amacı ile yapılan her türlü faaliyettir.

Kamu Hizmetine Egemen Olan İlkeler

Süreklilik (Devamlılık) İlkesi: Toplumun genel ve ortak ihtiyaçlarının tatminine yönelik olarak yürütülen kamu hizmetinin kesintisiz ve düzenli olarak sunulmasıdır.

Uyarılma (Değişkenlik) İlkesi: Kamu hizmetinin değişen toplumsal ihtiyaçlar ve gelişen teknolojiye bağlı olarak uyarlanmasıdır.

Eşitlik İlkesi: İdarenin, hizmetten yararlananlar bakımından eşitliği sağlaması ve tarafsız olması gerekliliğini ifade eder.

Bedelsizlik (Meccanilik) İlkesi: Kural olarak kamu hizmetlerinin ücretsiz olarak sunulmasıdır.

Kamu Hizmetlerinin İşletilme Yöntemleri

Emanet Usulü: Kamu faaliyetinin bu hizmetten sorumlu olan kamu idaresince kendi araç, gereç ve personeli tarafından yürütülmesidir.

Ruhsat Usulü: Tekel niteliğinde olmayan bazı hizmetlerin tek taraflı verilen izinle özel kişilere yaptırılmasıdır. (Şehir içi ulaşımın özelleştirilmesi gibi)

İltizam Usulü: Hizmetlerin belli bir ücret karşılığında sözleşme ile mültezim denen özel kişilere gördürülmesidir.

Müşterek Emanet Usulü: Bir kamu hizmetinin, masrafları devlete ait olmak üzere belli bir pay ve ücret vermekle özel kişilere gördürülmesidir.

İmtiyaz Usulü: Bir kamu hizmetinin, her türlü masrafı ve zararı kişinin kendisine ait olacak şekilde özel **bir kişiye** bir sözleşme ile devredilmesidir. 1982 Anayasası'na göre Danıştay kamu hizmetleriyle ilgili imtiyaz sözleşmeleri hakkında **2 ay** içerisinde düşüncesini bildirmelidir.

İDARE HUKUKUNA İLİŞKİN 1982 ANAYASASI'NDA YER ALAN TEMEL DÜZENLEMELER

- İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.
- İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür.
- İdari işlemlere karşı açılacak davalarda süre, yazılı bildirim tarihinden başlar.
- Yargı yetkisi, idarî eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olup, hiçbir surette yerindelik denetimi şeklinde kullanılamaz.
- İdari eylem ve işlem niteliğinde veya takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı verilemez.
- İdari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe gösterilerek yürütmenin durdurulmasına karar verilebilir
- Yüksek Askerî Şûranın terfi işlemleri ile kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma hariç her türlü ilişik kesme kararlarına karşı yargı yolu açıktır.

idari işlemler

İdarenin belli kişi ve durumlar için aldığı, belli hukuki durumları ortaya koyan ve bunları değiştiren ya da kaldıran işlemlerdir.

- Yasal bir temele dayanmalıdır.
- İdari işlemler tek yanlıdır.
- İdari işlemler icraidir.
- Hukuka uygunluk karinesinden yararlanır.
- Yargısal denetime tabidir.

İDARİ İŞLEMLERİN TÜRLERİ

Bireysel İşlemler

Doğrudan kişilerin menfaatini etkileyen, onun hukukunu ilgilendiren işlemlerdir.

- ★ Üniversite öğrencisi hakkında tesis edilen disiplin cezası işlemi
- ★ İş yeri hakkında tesis edilen imar para cezası işlemi vs.

Düzenleyici İşlemler

İdarenin düzeni ve işleyişini sağlamak için kamu idaresi tarafından tanzim edilen işlemlerdir.

- ★ Cumhurbaşkanlığı kararnamesi
- ★ Yönetmelik
- ★ Genelge
- ★ Yönerge
- ★ Tebliğ

İdari Sözleşmeler

- İdari Hizmet Sözleşmeleri
- Kamu İstikraz Sözleşmeleri
- İltizam Sözleşmeleri
- Müşterek Emanet Sözleşmeleri
- İmtiyaz Sözleşmeleri
- Orman İşletme Sözleşmeleri
- Yer Altı ve Yer Üstü Kaynaklara İlişkin Sözleşmeler

İdarenin Yetkileri

Mal Edinme Yetkisi

Satın Alma: Devletin, ihtiyaç duyduğu malları sözleşme karşılığında satın almasıdır. Kamu gücünün kullanılmadığı ve rızaya dayalı mal edinme yöntemidir. Örneğin; idare, kara yolu yaparken yolun hizasındaki taşınmazların mülkiyetine ihtiyaç duyar. İdare, bu taşınmazı malın sahibiyle anlaşma yaparak satın alır.

Geçici İşgal: Bir bayındırlık hizmetinin görülmesi esnasında devletin gereksinim duyduğu özel mülkiyette bulunan taşınmaza geçici olarak el koyulmasıdır. Örneğin; içme suyu hattının yenilenmesi için gereksinim duyulan boruların güvenli olarak muhafaza edilmesi için özel şahsa ait olan taşınmazın belediye tarafından geçici olarak işgal edilmesi.

Devletleştirme: Kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla özel mülkiyete ait işletmeye dahil tüm taşınır ve taşınmaz mallarla, hakların ve borçların kanunla devlet mülkiyetine geçmesidir. Örneğin; sağlık alanında hizmet veren özel bir şirkete ait hastanenin mülkiyetinin kamu yararı amacıyla devlete geçirilmesi.

İstimval: İdarenin olağanüstü ve geçici nitelikte kolektif gereksinimlerin karşılanması amacıyla kanun gücünü kullanarak bedel ödemek koşuluyla taşınır malların mülkiyetini ele geçirmesidir. Örneğin; doğal afet durumunda devlet birçok iş makinesine ihtiyaç duyabilir ve bunları normal şartlarda çabuk bir şekilde elde etmesi kolay olmadığından istimval yöntemi uygulanır.

Kamulaştırma (İstimlak): Devlet veya kamu tüzel kişilerinin, kamu yararının gerektirdiği durumlarda karşılığının peşin ödenmesi koşuluyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamına veya bir kısmına el koymasudur. Örneğin; belediye binası yapmak için A şahsının taşınmazının kamulaştırılması.

Kamulaştırma bedeli peşin olarak ödenir. Ancak, tarım reformunun uygulanması, büyük enerji ve sulama projeleri ile iskân projelerinin gerçekleştirilmesi, yeni ormanların yetiştirilmesi, kıyıların korunması ve turizm amacıyla kamulaştırılan toprakların bedellerinin ödenme şeklinde **taksitlendirmeye** gitmek mümkündür.

- ❏ Taksitlendirme süresi 5 yılı aşamaz.
- ❏ Öngörülen taksitlendirmede ve herhangi bir sebeple ödenmemiş kamulaştırma bedellerinde kamu alacakları için öngörülen en yüksek faiz uygulanır.

İdarenin Örgütlenme Yetkisi

İdare, idari fonksiyonunun yerine getirilmesi için örgütlenme yetkisine sahiptir. Anayasa'ya göre idari örgütler kanunla kurulur, görev ve yetkileri kanunla belirlenir.

Kanunla Kurulanlar

- İller
- İlçeler
- Büyükşehir belediyeleri
- Üniversiteler
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları

Cumhurbaşkanı Kararnamesi İle Kurulanlar

- Bakanlıklar

Cumhurbaşkanı Kararı İle Kurulanlar

- Belediyeler
- Kamu iktisadi teşebbüsleri

İçişleri Bakanı Kararı İle Kurulanlar

 Köyler

KAMU GÖREVLİLERİ

 Devlet Memurlar Kanunu, devlet memurlarının hizmet şartlarını, niteliklerini, atanma ve yetiştirilmelerini, ilerleme ve yükselmelerini, ödev, hak, yükümlülük ve sorumluluklarını, aylıklarını ve ödeneklerini ve diğer özlük işlerini düzenler.

- ★ Kamu hizmetleri; memurlar, sözleşmeli personel ve işçiler tarafından sürdürülür.

İstihdam Türleri

Memur

- ★ Asli ve sürekli kamu hizmetleri

Sözleşmeli Personel

- ★ Özel bir meslek bilgisi veya uzmanlaşmış kişiler
- ★ Sözleşme karşılığında çalışma

İşçi

- ★ Özel hukuk sözleşmesine tabi çalışan kişiler

Devlet Memurları Kanununun'un Temel İlkeleri

Sınıflandırma

Devlet memurlarının, görevlerin gerektirdiği niteliklere ve mesleklere göre sınıflara ayrılmasıdır. Devlet memurları kanunda belirtilen sınıflar içerisinde görev yaparlar. Bu sınıflar:

- Genel İdare Hizmetleri Sınıfı
- Teknik Hizmetler Sınıfı
- Sağlık Hizmetleri Sınıfı
- Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Sınıfı
- Avukatlık Hizmetleri Sınıfı
- Din Hizmetleri Sınıfı
- Emniyet Hizmetleri Sınıfı
- Jandarma Hizmetleri Sınıfı (2016)
- Sahil Güvenlik Hizmetleri Sınıfı (2016)
- Yardımcı Hizmetler Sınıfı
- Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfı
- Milli İstihbarat Hizmetleri Sınıfı

Kariyer

Devlet memurlarının bilgi ve yetiştirme şartlarına uygun olarak en yüksek derecelere kadar ilerlemelerinin sağlanmasıdır.

Liyakat

Devlet memurluğuna girmede ve memurlukta ilerlemede bilgi ve yeteneklerin esas alınmasıdır.

DEVLET MEMURLUĞUNA ALINMA ŞARTLARI

- Türk vatandaşı olmak
- 18 yaşını tamamlamak
- Orta okulu bitirmek
- Kamu haklarından mahrum bulunmamak
- Kasten işlenen bir suçtan dolayı 1 yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına mahkum olmamak
- Affa uğramış olsa bile Anayasa'nın 76. maddesinde sayılan suçlardan mahkum olmamak
- Askerlikle ilişkisi bulunmamak
- Görevini devamlı yapmasına engel olabilecek akıl hastalığı bulunmamak

ADAY MEMURLUK

- Aday olarak atanmış Devlet memurunun adaylık süresi en az 1, en çok 2 yıldır.
- Adaylık süresi içinde aday memurun başka kurumlara nakli yapılamaz.
- Adaylık devresi içinde veya sonunda ilişkileri kesilenler (sağlık nedenleri hariç) 3 yıl süre ile Devlet memurluğuna alınmazlar.
- Adaylık devresi içinde eğitimde başarılı olan adaylar disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile asli memurluğa atanırlar.

ATAMALARDA GÖREV YERİNE HAREKET VE İŞE BAŞLAMA SÜRESİ

- Memur; bulunduğu yere atanmışsa atama emirlerinin kendilerine tebliğ edildiği günden bir sonraki iş günü göreve başlar.
- Memur; bulunduğu yerden başka bir yere atanmışsa atama emirlerinin kendilerine tebliğ edildiği günden itibaren 15 gün içerisinde göreve başlar.

BAŞLICA İSTİSNAİ MEMURLUKLAR

- Devlet Memurları Kanunu'nda düzenlenen bazı kadrolara sınav ve atama ile ilgili düzenlemelere bağlı kalmaksızın memur atanabilir. Bunların başlıcaları:
- Cumhurbaşkanlığı ile TBMM memurlukları
 - Bakan Yardımcılığı
 - Özel Kalem Müdürlüğü
 - Valilik
 - Büyükelçilik
 - Elçilik
 - Daimi Temsilcilik

DEVLET MEMURLARINA GETİRİLEN YASAKLAR

- Toplu eylem ve hareketlerde bulunma yasağı
- Grev yasağı
- Parti üyeliği
- Ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma yasağı
- Hediye alma, menfaat sağlama yasağı
- Denetimindeki teşebbüsten menfaat sağlama yasağı
- Gizli bilgileri açıklama yasağı

DEVLET MEMURLARININ GENEL HAKLARI

- Uygulamayı isteme hakkı
- Güvenlik hakkı
- Emeklilik hakkı
- Görevden çekilme hakkı
- Müracaat, şikayet ve dava açma hakkı
- Sendika kurma hakkı
- Kovuşturma ve yargılamada özel düzenlemelere tabi olma hakkı
- İsnat ve iftiralara karşı korunma hakkı
- İzin hakkı

Devlet Memurlarının İzinleri

Yıllık İzin

Hizmet yılı \leq 10 yıl

Yıllık izin 20 gün

Hizmet yılı \geq 10 yıl

Yıllık izin 30 gün

Zorunlu hallerde bu sürelere gidiş dönüş için **en çok ikişer gün** eklenir.

Doğum İzni

8 hafta

Doğum

8 hafta

16 hafta analık izni

Babalık İzni

10 gün

Evlilik İzni

7 gün

Cenaze İzni

7 gün

Askerlik İzni

Askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince görev yeri saklı kalarak aylıksız izinli sayılır.

Devlet Memurlarının Disiplin Cezaları

Uyarma

Memura, **görevinde ve davranışlarında daha dikkatli olması gerektiğinin** yazı ile bildirilmesidir.

Kınama

Memura, **görevinde ve davranışlarında kusurlu** olduğunun yazı ile bildirilmesidir.

Aylıktan Kesme

Memurun, **brüt aylığından 1/30 - 1/8** arasında kesinti yapılmasıdır.

Kademe İlerlemesinin Durdurulması

Fiilin ağırlık derecesine göre memurun, bulunduğu kademedeki ilerlemesinin **1 - 3 yıl** durdurulmasıdır.

Devlet Memurluğundan Çıkarma

Bir daha Devlet memurluğuna atanmamak üzere memurluktan çıkarmaktır.

Yetkili kişi disiplin amiridir.

Yetkili kişi atamaya yetkili amir

Yetkili kurul Yüksek Disiplin Kurulu

T.C. İDARİ TEŞKİLATI

MERKEZİ YÖNETİM

Başkent Teşkilatı

Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı

- İdari İşler Başkanlığı
- Cumhurbaşkanı Yardımcıları
- Cumhurbaşkanı Politika Kurulları
- Bağlı Kurum ve Kuruluşlar
- Cumhurbaşkanlığı Ofisleri
- Yüksek İstişare Kurulu

Bakanlıklar

- Bakan Yardımcısı
- Hizmet Birimleri
- Taşra / Yurt Dışı Teşkilatları

Merkeze Yardımcı Kuruluşlar

- Danıştay
- Sayıştay
- Milli Güvenlik Kurulu (MGK)
- Ekonomik ve Sosyal Konsey

Taşra Teşkilatı

İl Genel İdareesi

- Vali
- İl İdare Şube Başkanları
- İl İdare Kurulu

İlçe İdareesi

- Kaymakam
- İlçe İdare Şube Başkanları
- İlçe İdare Kurulu

Bölge İdareesi

YERİNDEN YÖNETİM

Yerel (Mahalli) Yerinden Yönetimler

İl Özel İdareesi

- Vali
- İl Genel Meclisi
- İl Encümeni

Belediye İdareesi

- Belediye Başkanı
- Belediye Meclisi
- Belediye Encümeni

Köy İdareesi

- Köy Derneği
- Köy İhtiyar Meclisi
- Muhtar

Hizmet Yerinden Yönetimler

İdari Kamu Kurumları

İktisadi Kamu Kurumları

Sosyal Kamu Kurumları

Bilimsel, Teknik ve Kültürel Kamu Kurumları

Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar

MERKEZİ YÖNETİM

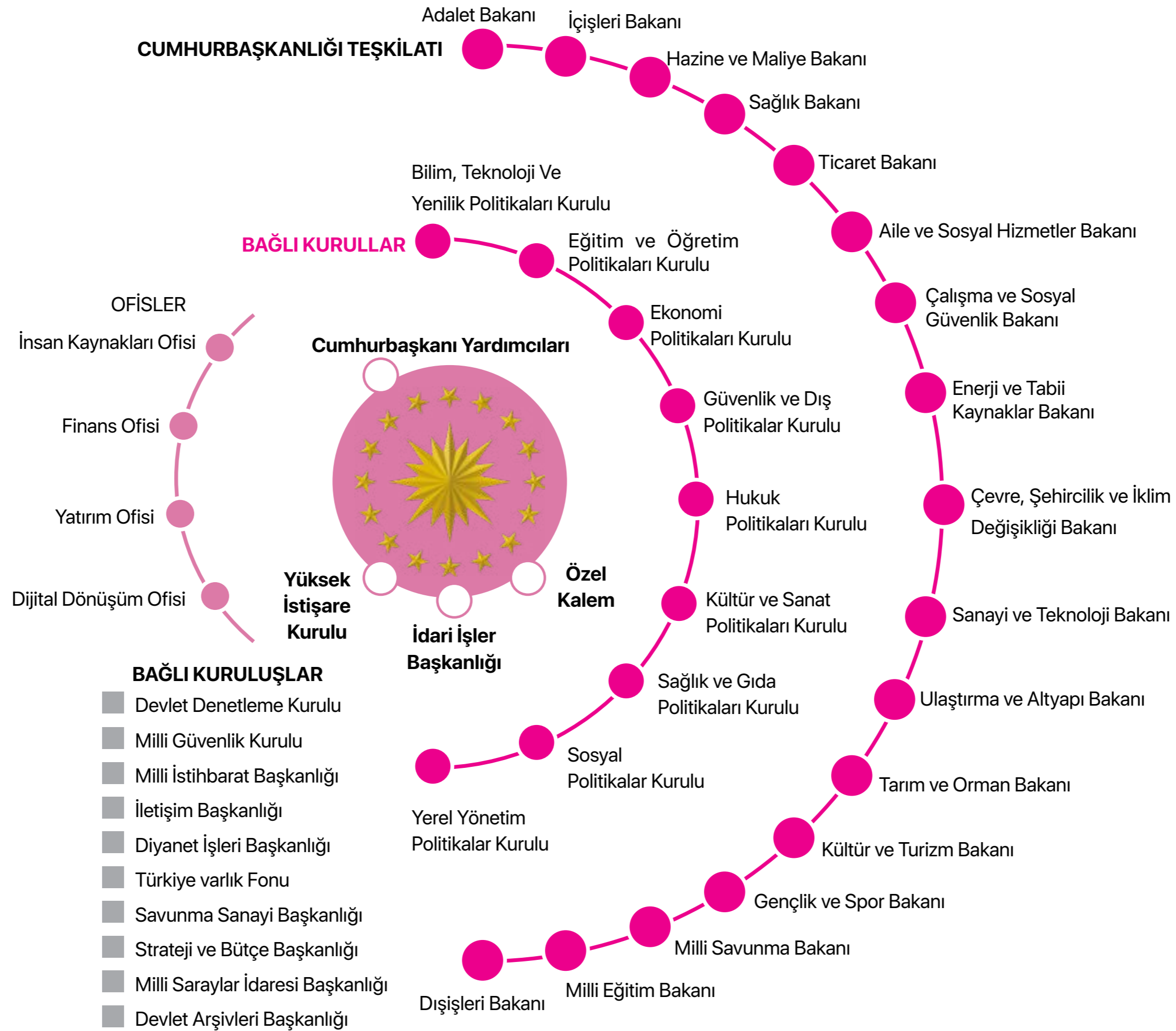
Ülke genelinde sunulacak kamu hizmetlerinin devlet tüzel kişiliği altında teşkilatlanmış birimlerce vatandaşlara sunulmasıdır. Başkent ve taşra teşkilatı olmak üzere ikiye ayrılır.

Başkent Teşkilatı

Başkent teşkilatı Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlıklardan oluşur.

Cumhurbaşkanlığı

- Cumhurbaşkanı Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde idarenin başıdır. 5 yıllığına halk tarafından seçilir.
- Cumhurbaşkanı yardımcısı ve bakanlar milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olan kişiler arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanırlar ve Cumhurbaşkanı'na karşı sorumludurlar.

Başkente Yardımcı Kuruluşlar

Milli Güvenlik Kurulu (MGK)

- Milli Güvenlik Kurulu; devletin milli güvenlik siyasetinin tayini, tespiti ve uygulanması ile ilgili alınan tavsiye kararları ve gerekli koordinasyonun sağlanması konusundaki görüşlerini Cumhurbaşkanına bildirir. Kararları tavsiye niteliğindedir.
- Kurul 2 ayda bir toplanır. Gerektiğinde doğrudan Cumhurbaşkanının çağrısı ile de toplanır.

Danıştay

- Hem yüksek idare mahkemesi hem de devletin danışma ve inceleme organı olarak iş görmektedir.
- Davaları görmek, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında iki ay içinde düşüncesini bildirmek ve idari uyuşmazlıkları çözmekle görevlidir.

Sayıştay

- Sayıştay anayasaya göre TBMM adına;
- Merkezi yönetim bütçesini
- Sosyal güvenlik kuruluşlarının bütçelerini
- Mahalli idarelerin bütçelerini denetler.

Taşra Teşkilatı

İl Genel İdaresi

İl Genel İdaresinin Organları

- Vali
- İl İdare Şube Başkanları
- İl İdare Kurulu

İllerin kurulması, kaldırılması ve adlarının değiştirilmesi, sınırlarının belirlenmesi ve değiştirilmesi **kanun ile** düzenlenir. İllerin yönetimi yetki genişliği esasına dayanır.

Vali

- Valiler, **Cumhurbaşkanı kararıyla** atanır. Vali, ilde **devletin ve Cumhurbaşkanının temsilcisidir**.
- Vali olarak atanabilmek için en az 4 yıllık yükseköğrenim mezunu olma ve kamuda veya sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile özel sektörde veya serbest olarak en az 5 yıl çalışmış olma şartı aranır.

NOT: Valiler hakkında yapılacak cezai soruşturmaları Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı yürütür. Valilik istisnai memurluktur.

Görevleri

- ➔ Genel emirler çıkarmak ve uygulamak
- ➔ Askeri ve yargısal kuruluşlar dışında kalan bütün kuruluşları denetlemek ve teftiş etmek
- ➔ İldeki mahalli idareler üzerinde vesayet yetkisini kullanmak
- ➔ İlde bulunan tüm devlet memurları üzerinde hiyerarşi gücünü kullanmak
- ➔ İlde kamu düzeni ve güvenliği sağlamak için kolluk güçlerinden ve gerektiğinde jandarma, kara, hava, deniz komutanlarından yardım istemek
- ➔ Cezaevlerinin korunmasını gözetmek ve denetlemek
- ➔ Resmi törenlere başkanlık etmek

İlçe İdaresi

İlçe İdaresinin Organları

- ☞ Kaymakam
- ☞ İlçe İdare Kurulu
- ☞ İlçe İdare Şube Başkanları

İlçelerin kurulması, kaldırılması, adlarının değiştirilmesi ve başka bir yerle birleşmesi kanun ile düzenlenir.

Kaymakam

- ☞ Kaymakamlar **Cumhurbaşkanı onayıyla** atanır.
- ☞ İlçe idaresinin en büyük mülki amiri kaymakamdır.
- ☞ Kaymakam görevlerini valinin gözetimi ve denetimi altında yapar.
- ☞ Kaymakam ilçede **Cumhurbaşkanının temsilcisidir**.
- ☞ Kaymakam ilçedeki tüm idari kuruluşların amiridir ve bunlar üzerinde denetim yapma yetkisine sahiptir.

- Kaymakamın olağanüstü durumlarda askeri kuruluşlardan doğrudan yardım isteme yetkisi yoktur.
- Genel emir çıkarma yetkisi ve yabancı ülke temsilcileri ile görüşme yetkisi yoktur.

Görevleri

- İlçenin her yönden genel idaresini ve genel gidişini düzenlemek ve denetlemek
- İlçe memurlarının çalışmalarını ve teşkilatın işlemlerini gözetlemek ve denetlemek
- İlçede yapılacak resmi törenlere başkanlık yapmak
- İlçede kamu düzen ve emniyetinin sağlanması için gerekli önlemleri almak
- Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve diğer mevzuatın yayımlanmasını ve uygulanmasını sağlamak
- İlçedeki mahalli idareler üzerinde vesayet yetkisini kullanmak

İl İdare Şube Başkanları

- İl idare şube başkanları, genel idarenin illerdeki yönetim kuruluşlarının başında bulunan **yüksek dereceli memurlardır**.
- İl idare şube başkanları kendi görev alanlarına giren işlerin yürütülmesinden sorumludurlar. Valinin onayı olmadan işlem yapamazlar.
- İl Milli Eğitim Müdürü
- İl Sağlık Müdürü
- İl Emniyet Müdürü
- İl Kültür ve Turizm Müdürü vb.

İl İdare Kurulu

- Bu kurulun asli vazifesi valiye; **danışmanlık ve yardımcılık** yapmaktır.
- Valinin başkanlığında veya valinin görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığı altında;
- Hukuk İşleri Müdürü
- Defterdar

- Milli Eğitim Müdürü
- Çevre ve Şehircilik Müdürü
- Veteriner Müdürü
- Sağlık Müdürü
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdüründen oluşur.

Vali ve Kaymakam Karşılaştırılması

Vali

Vali devleti ve Cumhurbaşkanını temsil eder.

Vali ilde genel emir çıkarabilir.

Cumhurbaşkanı kararı ile atanır.

İstisnai memurluktur.

Yetki genişliği ilkesine sahiptir.

Valiler askeri birimlerden doğrudan yardım isteyebilirler.

Valiler yabancı ülke temsilcileri ile görüşme yapabilirler.

Kaymakam

Kaymakam sadece Cumhurbaşkanını temsil eder.

Kaymakam ilçede genel emir çıkaramaz.

Cumhurbaşkanı onayı ile atanır.

Meslek memurluğudur.

Yetki genişliği ilkesine sahip değildir.

Kaymakamın askeri birimlerden yardım isteme yetkisi yoktur.

Kaymakamın yabancı ülke temsilcileri ile görüşme yetkisi yoktur.

İlçe İdare Kurulu

- Kaymakama ait işlerde yardımcılık ve danışmanlık yapar.
- Kaymakam başkanlığında;
 - Yazı İşleri Müdürü
 - Mal Müdürü
 - Hükûmet Hekimi
 - İlçe Milli Eğitim Müdürü
 - Veterinerden
 - İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdüründen oluşur.

İlçe İdare Şube Başkanları

- İlçe yönetimi içinde yer alan kuruluşların başında bulunan, bakanlıkların ilçedeki en yüksek müdürleridir. Bu kişiler görevlerinden dolayı kaymakama karşı sorumludurlar. Örneğin; İlçe Milli Eğitim Müdürü

Bölge Kuruluşları

Birden çok ili içine alan merkezi idare teşkilatı olarak bölge idareleri kurulabilir. Örneğin; GAP, DAP, KOP...

YERİNDEN YÖNETİM

Topluma sunulacak kamu hizmetlerinin, niteliği gereğince devlet tüzel kişiliğinden ayrı organlarca vatandaşlara sunulmasıdır. Devletten ayrı mal ve bütçeleri vardır. Yerinden yönetim; yerel yerinden yönetim ve hizmet yerinden yönetim olmak üzere ikiye ayrılır.

Yerel (Mahalli) Yerinden Yönetimler

- Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere, karar organları **seçmenler tarafından seçilerek** oluşturulan kamu tüzel kişileridir.
- Mahalli idarelerin seçimleri **5 yılda** bir yapılır
- Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde **idari vesayet** yetkisine sahiptir.
- Görevleriyle ilgili bir suç sebebiyle hakkında soruşturma ve kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini İçişleri bakanı geçici bir tedbir olarak kesin hükme kadar görevden uzaklaştırabilir.

NOT: Mahalli idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacıyla kendi aralarında birlik kurmaları için Cumhurbaşkanının izni gereklidir.

İl Özel İdaresi

İl Özel İdaresinin Organları

- Vali
- İl Genel Meclisi
- İl Encümeni
- İlde halkın ortak ve sürekli ihtiyaçlarını karşılamak üzere oluşturulmuş bir kamu tüzel kişiliğidir.
- İl yönetimi ile birlikte kanunla kurulur.
- İl özel idarelerinin görevi merkezi idare ile birlikte il sınırları içindeki hizmetlerin bir kısmını yürütmek ve gerçekleştirmektir.

Vali

Vali, il özel idaresinin başı, **yürütme organı** ve **tüzel kişiliğinin temsilcisidir**.

Görevleri

- İl özel idaresi teşkilatını idare etmek ve il encümenine başkanlık etmek
- İl özel idaresinin bütçesini hazırlamak
- İl genel meclisinin ve encümeninin aldığı kararları uygulamak
- İl özel idaresi personelinin atamasını yapmak

İl Encümeni

- İl encümeni, valinin başkanlığında, genel sekreter ile il genel meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından seçeceği 3 üye ve valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği 2 üye olmak üzere toplam **5 üyeden** oluşur.
- İl bütçesini inceleyip, genel meclise görüş bildirir.
- Yıllık çalışma programına alınan işlerle ilgili kamulaştırma kararlarını alır ve uygular.
- Kanunlarda öngörülen cezaları verir.
- Vali tarafından havale edilen konularda görüş bildirir.

İl Genel Meclisi

- Bu meclisin görev süresi **5 yıldır**.
- İl özel idaresinin **en yüksek görüşme ve karar organıdır**.
- İldeki seçmenler tarafından seçilir.
- Meclis başkanı, meclis üyeleri arasından seçilir.
- İl bütçesini onaylayıp kabul eder.
- İl genel meclisi tarafından alınan kararların tam metni, en geç 5 gün içinde valiye gönderilir.
- Vali, hukuka aykırı gördüğü kararları, 7 gün içinde gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere il genel meclisine iade edebilir.
- Valiye gönderilmeyen meclis kararları yürürlüğe girmez

Belediyeler

Belediye İdaresinin Organları

- Belediye meclisi
- Belediye encümeni
- Belediye başkanı

Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişileridir.

Belediyelerin Kuruluşu

- Nüfusu ne olursa olsun, il ve ilçe olan yerlerde belediyeler kurulur.
- Nüfusu 5000 ve üzerinde olan yerleşim yerlerinde Cumhurbaşkanının kararıyla belediyeler kurulabilir.
- Belediyelerin nüfusu 2000'in altına düştüğü takdirde Cumhurbaşkanının kararıyla köye dönüştürülür.

NOT:

- Nüfusu 750.000'den fazla olan iller kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir.
- Büyükşehir belediyesi olan tüm illerde, il özel idareleri kaldırılmıştır.
- Belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılıp bu beldeler mahalleye, köylerin tüzel kişiliği kaldırılıp köyler mahalleye dönüştürülmüştür.

Belediye Başkanı

- **Belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir.**
- Başkan bulunduğu belde seçmenleri tarafından **5 yıl** için seçilir.
- Belediye başkanı, görevi ile ilgili bir suçtan dolayı hakkında soruşturma, kovuşturma başlatılması ya da dava açılması durumunda İçişleri Bakanı tarafından geçici olarak görevden uzaklaştırılabilir.

Belediye Başkanlığından Düşme Nedenleri

- Mazeretsiz ve kesintisiz olarak 20 günden fazla görevini terk etmesi
- Seçilme yeterliğini kaybetmesi
- Meclisin feshine neden olan eylem ve işlemlere katılması
- Görevini sürdürmesine engel bir hastalık veya engellilik durumunun yetkili sağlık kuruluşu raporuyla belgelenmesi

NOT: Belediye başkanını; görevden uzaklaştırma yetkisi İçişleri Bakanlığına, görevden alma yetkisi Danıştaya aittir.

Belediye Meclisi

- Meclisin başkanı belediye başkanıdır.
- Belediyenin **karar organıdır**.
- Belde halkı tarafından **5 yıl** için seçilir.
- Belediye meclisinin en önemli görevi bütçeyi ve kesin hesabı görüşmek ve karara bağlamaktır.
- Belediye başkanı, hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarını, gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere **5 gün** içinde meclise iade edebilir.
- Belediye başkanı, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine **10 gün** içinde idarî yargıya başvurabilir.
- Kararlar kesinleştiği tarihten itibaren en geç **7 gün** içinde mahallin en büyük mülkî idare amirine gönderilir.
- Mülkî idare amirine gönderilmeyen kararlar yürürlüğe girmez.

NOT: Meclis; İçişleri Bakanlığının bildirimi üzerine Danıştayın kararı ile feshedilebilir.

Belediye Encümeni

- Başkanı belediye başkanıdır.
- Belediyelerin günlük işlerini ve meclisçe alınan kararları yürütmekle görevli organlarıdır.
- İl belediyelerinde ve nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde **7 kişiden**, diğer belediyelerde **5 kişiden** oluşur.

Köy İdaresi

Köy İdaresinin Organları

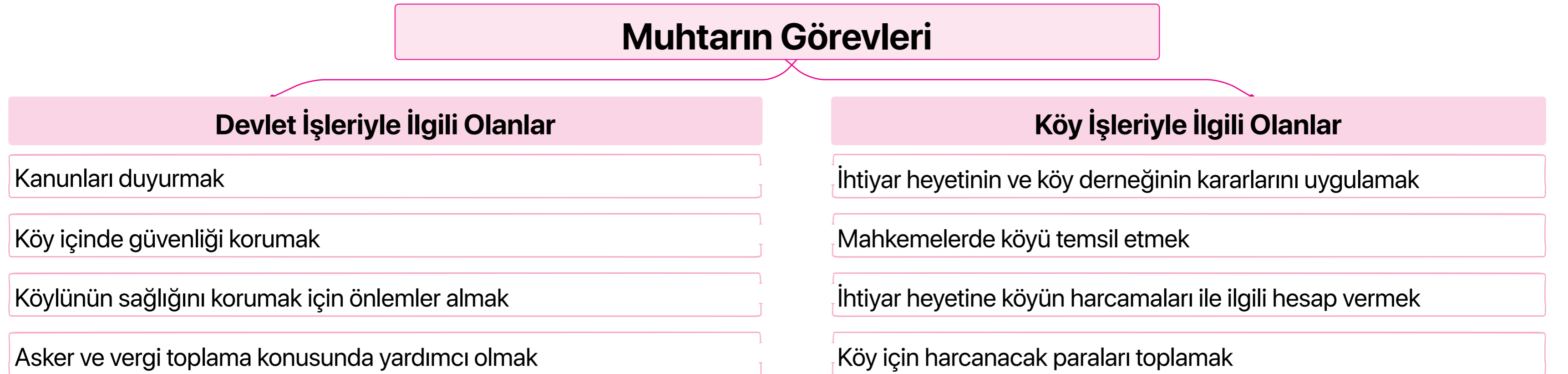
- Köy derneği
 - Köy İhtiyar Heyeti
 - Muhtar
- Nüfusu 2000'den az olan yerleşim yerlerine köy denir.
 - Nüfusu 150'den fazla olan yerleşim yerlerinde köy idaresi bulunur.
 - Köylerin kurulması ve yerlerinin değiştirilmesi İçişleri Bakanlığının kararı ile olur.

Köy Derneği

- Köyde yer alan seçmenler tarafından oluşturulan bir seçim kuruludur.
- **İhtiyar heyetini ve muhtarı** seçer.
- Köyün isteğe bağlı işlerini zorunlu hale getirir.

İhtiyar Heyeti

- Üyeleri, köy derneği tarafından **5 yıl** için seçilir.
- **Köy imamı ve öğretmeni** ihtiyar heyetinin doğal üyelerini oluşturur.
- İmece ve salmaya karar verir.

Muhtar

■ **Köyün başı ve yürütme organıdır.** Köy derneği tarafından **5 yılda** bir seçilirler. Siyasi partiler köy muhtarlığı için aday gösterilemez.

İmece: Köy halkının birleşerek, köy işlerini birlikte yapmasıdır.

Salma: Köyün ortak ihtiyaçları için hane başı toplanan paradır.

NOT: Muhtarı ve ihtiyar heyeti üyelerini, il ve ilçe idare kurulları görevden uzaklaştırabilir veya görevden alabilir.

Hizmet Yerinden Yönetimler

Teknik bilgi ve uzmanlık isteyen hizmetlerin, devletin tüzel kişiliği dışında örgütlenmesi ve tüzel kişiliğe kavuşturulması sonucu ortaya çıkan kuruluşlardır.

- Kamu tüzel kişiliğine sahiptirler.
- Yönetmelik çıkarabilirler.
- Merkezi idarenin vesayet denetimine tabidir.
- Özerk kuruluşlardır.

- Ayrı mal varlığına ve bütçeye sahiptir.
- Uzmanlık gerektiren kuruluşlardır.

Türleri

İdari Kamu Kurumları

- Merkezi idare tarafından öteden beri yürütülen bazı geleneksel hizmetlerin ayrı bir tüzel kişilik biçiminde örgütlenmesidir.
 - Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
 - Vakıflar Genel Müdürlüğü
 - Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

İktisadi Kamu Kurumları

İktisadi Devlet Teşekkülleri

- Sermayesi doğrudan doğruya devlete ait olup iktisadi alanda ticari faaliyet gösterir.
- Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü...

Kamu İktisadi Kuruluşları

- Sermayesi doğrudan doğruya devlete ait olup tekel niteliğindeki malların kamu yararı gözeterek üretildiği alanda faaliyet gösterir.
- Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü (DHMI), Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü...

Müessese

- Sermayesinin tamamı iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olup ona bağlı işletme ya da işletmeler topluluğudur. Müesseseler, tüzel kişiliğe sahiptir.
- Makine ve Kimya Endüstrisi A.Ş.'ye bağlı Silah Sanayii Müessesesi

Bağlı Ortaklıklar

- Sermayesinin %50'sinden fazlası iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşına ait olan işletme veya işletmeler topluluğundan oluşan anonim şirketlerdir.
- Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları Taşımacılık A.Ş.

Kamu İştirakleri

- İktisadi devlet teşekkülleri, iktisadi kamu kurumlarının ve bağlı ortaklıkların sermayesinin en az %15'i ve en fazla %50'sine sahip oldukları anonim şirketlerdeki hisselerdir.
- Makine ve Kimya Endüstri A.Ş.'nin iştiraki ROKETSAN

Sosyal Kamu Kurumları

- İnsan topluluklarının çalışma, sağlık, konut, dinlenme, eğlenme, işsizlik, emeklilik gibi sosyal gereksinimlerini karşılamakla, sosyal haklarını ve güvenliğini sağlamakla görevli özerk kamusal kuruluşlardır.
- Sosyal Güvenlik Kurumu, Türkiye İş Kurumu...

Bilimsel, Teknik ve Kültürel Kamu Kurumları

- Devlet; bilim, teknik, sanat ve kültür hizmet ve faaliyetleriyle görevli kurumlarıdır.
- Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Üniversiteler...

Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları

- Kamu kurumu olmamalarına, belirli mesleği serbest icra edenlerin ortak gereksinimlerini karşılamak amacıyla oluşturduğu kuruluşlardır.
- Noterler Birliği, Tabipler Birliği, Barolar...

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar

- Siyasi otoriteden bağımsız, kamusal yaşamın hassas alanlarında düzenleme ve denetleme yapan kuruluşlardır.
- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK)...